

Echt werk

Voor ons lag de zwaar bevochten notitie. Hij was er eindelijk doorheen en nu stonden we – wisten we – voor een minstens zo zware opgave: de implementatie. De werksessie was bedoeld om te bedenken hoe we dit plan wél zouden kunnen laten slagen. Laaghangend fruit zouden we gaan plukken. Dingen goed monitoren voortaan. En afspraken nakomen natuurlijk. Iemand stelde voor om voortaan minder te praten, en meer te *doen*. Daar was iedereen het mee eens. Ik ook, maar vroeg me wel hardop af hoe dat eruit zou zien: meer doen, minder praten.

Werken in voldragen organisaties betekent dat we een groot deel van onze tijd het gevoel hebben dat we niet aan ons echte werk toekomen. We hollen van stuur naar werkgroep, ruimen puin in de mailbox en stemmen nog even informeel af om in de trein naar huis hijgend te concluderen dat het echte werk is blijven liggen. *Wéér* is blijven liggen.

Het idee dat we ons echte werk zouden kunnen onderscheiden van het geneuzel waar onze agenda's in de praktijk mee vollopen, houdt de organisatiemens op de been. We beelden onszelf in dat als we de boel nu eindelijk eens fatsoenlijk zouden organiseren, als we voortaan nou eens geen bureaucraten meer zouden aannemen en als we onze prioriteiten zouden leren bewaken, er weer ruimte zou ontstaan voor het echte werk.

Maar is zo'n onderscheid tussen 'echt werk' en 'al dat andere' wel te maken?

Binnen het lectoraat Change Management van De Haagse Hogeschool gaan we voor vragen als deze te rade bij de kunst. En dus las ik het boek *The Apparently Marginal Activities of Marcel Duchamp* van Elena Filipovic.

Marcel Duchamp is vooral bekend geworden met zijn *Fountain*: de pispot die uitgroeide tot een van de belangrijkste kunstwerken van de vorige eeuw. Duchamp demystificeerde het kunstenaarschap. *Fountain* was een ordinair urinoir dat Duchamp gewoon in de winkel om de hoek had gekocht. Geen bewonderenswaardig vakmanschap, geen artistiek bloed, zweet en tranen in de klassieke zin van het woord.

Wanneer we proberen te snappen hoe een pispot zo belangrijk kon worden, kunnen we ons niet veroorloven om alleen naar 'het werk' zelf te kijken. Voor een goed begrip van het werk van Duchamp, zo stelt Filipovic, moeten we de aandacht richten op de ogenschijnlijk marginale activiteiten van Duchamp. Filipovic

heeft het over de activiteiten die we normaal niet tot de artistieke praktijk van de kunstenaar rekenen. Banale praktijken zijn het voeren van een administratie, het maken van kopieën, het corresponderen, het onderhandelen, het archiveren, et cetera. In haar minutieuze studie van Duchamp's 'non-artistieke' activiteiten laat Filipovic zien dat zonder al dat geneuzel Duchamp's echte werk nooit van de grond zou zijn gekomen. Sterker nog, volgens Filipovic kun je in het geval van Duchamp geen zinvol onderscheid maken tussen wat we herkennen als het echte werk ("proper artworks") enerzijds en de talloze randpraktijkjes anderzijds. Alle activiteiten die je buiten het echte werk van Duchamp zou willen rekenen maken het echte werk van Duchamp.

Elena Filipovic zet ons met haar prachtige boek op een bijzonder denkspoor. Wat als ook voor organisatiemens als u en ik zou gelden dat al die hinderlijke, *apparently marginal activities* ons niet van ons werk houden, maar ons werk maken? Wat als al dat schijnbaar oeverloze gepraat ons echte werk is? Dan stap je toch even anders in trein naar huis, vermoed ik.

Jacco van Uden,
lector Change Management aan De Haagse
Hogeschool en zelfstandig organisatieadviseur.

